

Politikacılara ekonomi dersi

2008-01-14 03:41:59

Vatan gazetesinin 'İstanbul Trafiği Nasıl Çözülür?' başlıklı yazı dizisinde eski İstanbul Belediye Başkanı Nurettin Sözen'den görüş alınmış. Sözen'de bir çözüm önerisi sunmuş: 'İstanbul'da ulaşım parasız olsun. Vatandaş trene, metroya, tramvaya, deniz otobüsüne bedava binsin. Karşılığında ise belli oranda devlete para ödesin. Devlet de oluşan bu gelikle yeni otobüsler alsın, metro yapsın.'

Öncelikle, Vatan'ın neden Nurettin Sözen'in görüşünü sormak gereğini hissettiğini merak ediyorum. Nurettin Sözen ve kendisiyle aynı dönemde birçok sosyal demokrat belediye başkanı yerel yönetimlerdeki başarısızlıkları nedeniyle genel seçimlerde de sosyal demokrat partilerin sonunu hazırlamadılar mı? (AKP için de tam tersi söylenebilir)

Yaptığı öneri de Sözen'in neden başarısız (ülkem insanı başarısız bulduğu liderlerin kalbini kırmamak için onlara 'dürüst' sıfatı verip gönlünü alır) olduğuna dair ipuçları veriyor. Gerekçemi kısaca açıklayayım: Büyük şehirlerde trafik sorunun kaynağı çoğunlukla insanların toplu taşımacılık yerine özel araçlarını tercih etmeleri. Dolayısıyla çözüm, insanları özel araçlarından indirip toplu taşıma araçlarına bindirmek. Bunun da yolu fiyat mekanizmasını kullanmak. Buraya kadar Sözen ile hemfikiriz. Ancak bunu sağlayacak değişiklik toplu taşımacılığı ucuzlatmak (ya da bedava yapmak) değil, özel araç kullanmanın maliyetini yükseltmek. Bu yüzden akla gelen çözümlerden biri dünyanın çeşitli büyük şehirlerinde kullanılan ve İstanbul için de sık sık gündeme gelen özel araçların trafiğin yoğun olduğu bölgelere girmeleri durumunda ilave bir bedel ödemeleri (congestion charge). Tersiy uygulama sadece toplu taşıma araçlarını kullananlara bir gelir transferi yapmaya yarar.

İkincisi, Sözen 'vatandaş toplu taşıma araçlarına para ödemesin ama devlete para ödesin' diyor. Ben bu önerinin mantığını anlayamadım. Vatandaş sonuçta bir para ödeyecekse bunu doğrudan otobüse binerken yapsa daha iyi olmaz mı? Böylece ödediği paranın hesabını kimden soracağını bilir.

Bütün bunları yazarken aklıma gazetenin neden Sözen'in görüşüne bu kadar yer ayırdığına dair bir açıklama buldum. Belki de mevcut politikacılara bir uyarıda bulunmak istiyor: 'Eğer bu tip politikalar uygularsanız ömür boyu iktidara gelemezsiniz.'